

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ У КЛАСІ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ ЗА ВИМОГАМИ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Овчаренко Н. А.

кандидат педагогічних наук, доцент

Становлення української національної школи передбачає реформування педагогічної системи освіти. В основі реформи лежить впровадження кредитно-модульної системи навчання у вищих закладах освіти, що спрямована на реалізацію положень Болонської декларації. Кредитно-модульна система дає можливість організувати навчання за індивідуальною варіативною частиною

освітньо-професійної програми і забезпечити конкурентну спроможність майбутніх учителів не тільки в Україні, а і за її межами. В той же час орієнтація на Болонську декларацію не повинна приводити до надмірної перебудови національної системи освіти, її стан необхідно глибоко проаналізувати, порівняти з європейськими критеріями стандартів, визначити можливості перебудови у новому часовому просторі.

Існують певні протиріччя між важливістю впровадження кредитно-модульної системи, що відповідає сучасним вимогам суспільства, і специфікою організації мистецької освіти. Дана специфіка полягає у тому, що формування умінь та навичок повинно проходити при роботі над музичними творами комплексно, не завжди доречною є робота за визначеною темою, чи то опрацюванням конкретних умінь чи навичок, для засвоєння навчального матеріалу необхідний певний час, що може виходити за рамки вивчення одного модуля – найкращим терміном для вивчення музичних творів за програмою є навчальний семестр. Вирішення проблеми впровадження кредитно-модульної системи в практику музично-педагогічної освіти обумовило мету даної статті – теоретично обґрунтувати зміст вокальної підготовки майбутніх учителів музики за кредитно-модульною системою.

Питання вокальної підготовки майбутніх учителів музики розглядалися в дослідженнях українських науковців Л. Василенко, М.Вікторової, Н. Гребенюк, Л.Косяк, Л. Кудрич, О. Маруфенко, Л. Пашкіної, В. Паюхіної, Т. Пляченко, Г. Стасько, Ю. Юцевича. Але організація навчального процесу у класі постановки голосу за кредитно-модульною системою ще не знайшла наукового обґрунтування.

Специфіка вокально-педагогічної діяльності вчителя музики полягає у педагогічній спрямованості вокального навчання. Майбутня практична педагогічна діяльність з формування вокальної культури школярів, зумовлює зміст їх вокальної підготовки у вузі. Установка на професійність передбачає здобуття майбутніми вчителями музики теоретичних знань та практичних навичок, що пов'язані з вокально-педагогічною діяльністю; розуміння процесів звукоутворення, звуковедення школярів та їх вікової специфіки; володіння навичками діагностування та корекції співацького голосутворення дітей.

Постановка голосу – це одна з обов'язкових дисциплін у підготовці бакалавра за спеціальністю «Педагогіка і методика серед-

ньої освіти. Музика», яку вивчають студенти факультету мистецтв чотири роки. Метою і завданням даної дисципліни є формування вокальної культури майбутнього вчителя музики, виховання його професійних умінь та навичок.

Співацький голос – природний інструмент вираження естетичних почуттів, дійовий засіб залучення студентів до вокального мистецтва. Спів як виконавський процес розвиває музичні здібності, уміння сприймати, запам'ятовувати і відтворювати голосом мелодію, спостережливість, уяву, наполегливість у подоланні виконавських труднощів, дисциплінованість і самостійність. У процесі навчання співу розвивається не тільки голос, але й вирішуються завдання, що пов'язані з формуванням професійних якостей майбутнього вчителя музики.

Нами розроблена експериментальна програма з постановки голосу за вимогами кредитно-модульної системи. Години з дисципліни сплановано таким чином: кількість кредитів – 6; загальна кількість годин – 216, з них : індивідуальні – 143, самостійна робота – 73. Наводимо приклад структури залікового кредиту I,II семестрів (I курс):

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

Тема	Кількість годин			
	індивідуальні заняття	самостійна робота	консульт. робота	інші види лекції
I курс				
Змістовий модуль I – II. Підготовка голосового апарату до співацької діяльності. Початкові вокальні знання та навички.				
Тема I. Співацька установка.	2			
Тема II. Атака звуку.	3	2		
Тема III. Ознайомлення з будовою співацького голосового апарату.	2			
Тема IV. Художня зумовленість резонування.	3			

Тема V. Художнє виконання різноманітного репертуару.	2			
Тема VI. Перехід виконання від свідомого до напівсвідомого рівня.	2			
Тема VII. Знання про особливості розвитку голосу дітей молодшого шкільного віку.	2	1		
Тема VIII. Накопичення репертуару для дітей молодшого шкільного віку.	2	6		
Змістовий модуль III. Освоєння знань, теоретичних джерел про співацький голос, вокальне мистецтво.				
Тема I. Регістрова будова співацького голосу.	3		0	
Тема II. Визначальна роль регістрової будови в доборі методів розвитку голосу.	3	1		
Тема III. Вирівнювання діапазону голосу.	3	1		
Тема IV. Формування голосних і вимова приголосних.	3	1		
Тема V. Вокальний слух та його функції.	3			

Тема VI. Накопичення репертуару для дітей молодшого шкільного віку.	3	6		
---	---	---	--	--

У результаті вивчення I-III змістових модулів, студенти I курсу повинні показати наступні *теоретичні знання*: поняття атаки звуку, визначення твердої, м'якої та придихальної атаки; резонування та його види; висока співацька позиція; поняття про орфографію та орфоепію; складові елементи вокального слуху; реєстра будова всіх типів дитячого та дорослого голосу; особливості розвитку голосового апарату дітей молодшого шкільного віку, - та *практичні початкові вміння і навички*: звукоутворення, володіння атакою звуку, звуковедення, кантилена, співацьке дихання, високої співацької позиції, дикції, артикуляції та інших.

За вимогами програми, вибір навчально-педагогічного репертуару з постановки голосу при вивченні I-III змістових модулів, здійснюється за такими розділами: 4 вокалізи, 4 твори у супроводі концертмейстера, 2 пісні акапельно (народні пісні), 2 шкільні пісні за I клас, 2 шкільні пісні за 2 клас.

Критеріями виконання творів є:

- володіння початковими вокальними навичками звукоутворення та звуковедення;
- виразне емоційне виконання;
- культура співу.

Нами розроблені вимоги до самостійної роботи студентів I курсу, які передбачають вивчення системи тем, а саме:

I-II змістові модулі

Тема I. Атака звуку.

Опрацювати виконання м'якої твердої та предихальної атаки.

Тема VII. Знання про особливості розвитку голосу дітей молодшого шкільного віку.

Тема VIII. Накопичення репертуару для дітей молодшого шкільного віку

1) Вокально-виконавський аналіз пісні для 1-го класу.

2) Художнє виконання пісні.

Завдання для самостійної роботи студентів перевіряються на

міжсесійному контрольному уроці (останній тиждень листопаду) та під час здачі іспиту з постановки голосу (за розкладом деканату).

III змістовий модуль

Тема III. Вирівнювання діапазону голосу.

Спів вправ, що допомагають вирівняти регістрові переходи голосу.

Тема IV. Формування голосних і вимова приголосних.

Спів вправ для формування голосних і чіткої вимови приголосних.

Тема V. Вокальний слух та його функції.

Застосування вправ для розвитку внутрішнього інтонування.

Тема VI. Накопичення репертуару для дітей молодшого шкільного віку:

1) Методи роботи над шкільною піснею за 2-ий клас (під власний акомпанемент).

2) Художнє виконання пісні.

Завдання для самостійної роботи студентів перевіряються на міжсесійному контрольному уроці (перший тиждень квітня) та на контрольному уроці в кінці семестру (червень).

Опановуючи дисципліну «Постановка голосу» майбутні вчителі музики вивчають XI змістових модулів, які подаються з поступовим ускладненням навчальних завдань і по яким визначені наступні заліково-екзаменаційні вимоги: екзамен – 2 (I-II змістові модулі, XI змістовий модуль), залік – 2 (VI змістовий модуль, IX змістовий модуль), контрольні уроки – 4 (III змістовий модуль, IV-У змістовий модуль, УII-УIII змістовий модуль, X змістовий модуль). Навчальним проектом з постановки голосу є заключний екзамен (після вивчення XI модуля). Підсумковою роботою можуть бути зараховані: сольні виступи студента у концертах; відділення концерту; сольний концерт; участь у конкурсі.

Кредитно-модульна система відкриває нові оригінальні перспективи в становленні вищої педагогічної школи. Вона надає можливість індивідуального підходу до процесу навчання та підіймає конкурентну спроможність випускників педагогічних вузів. Враховуючи специфіку мистецьких спеціальностей та зберігаючи кращі традиції вітчизняної педагогічної школи, втілення кредитно-модульного навчання в національну систему освіти потребує подальшого вивчення та адаптування.

Література:

1. Гребенюк Н.Є. До проблеми виконавської творчості у класі камерного співу //Музичне мистецтво і культура. – Науковий вісник. Вип.4, Книга 1. – Одеса: Друк, 2003. – С.155-165.

2. Косяк Л.І. Тести з перевірки знань студентів щодо питань формування вокальної культури: Методичні рекомендації. – Кривий Ріг, 2004. – 19 с.

3. Маруфенко О.В. Формування вокально-слухових навичок майбутнього вчителя музики /автореферат канд. дис-ції. – К., 2006. – 20 с.